

به نام خداوند جان آفرین
حکیم سخن در زبان آفرین

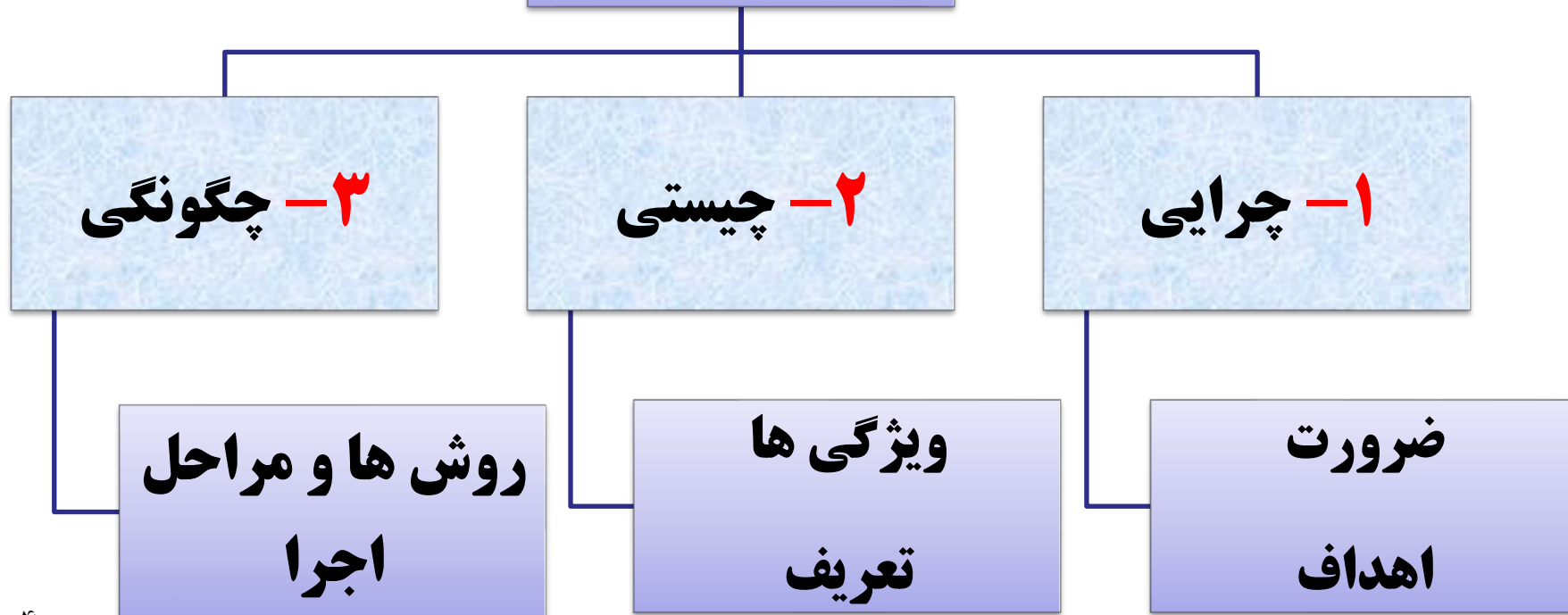

خدایا مرا از تاریکی های وهم
بیرون آور و وجودم را بنور فهم
گرامی دار، خدایا درهای رحمت
را بر ما بگشا و خزائن دانشت را بر
ما ارزانی دار برحمتت ای
مهربانترین مهربانان.

هیچ کس یک معلم خوب را فراموش نمی کند.

ارزش یابی کیفی توصیفی

مبانی

چرا ارزشیابی کیفی
توصیفی؟

در ۲ دقیقه در گروه خود به سوال زیر پاسخ دهید:

به نظر شما **ضرورت تغییر** رویکرد ارزشیابی
پیشرفت تحصیلی از کمی به کیفی چیست؟

ضرورت تغییر رویکرد ارزشیابی پیشرفت تحصیلی

- افت کیفیت یادگیری در مدرسه (پروژه های تیمز و پرلز)
- تغییرات ایجاد شده در برنامه های درسی دوره دبستانی (علوم، بخوانیم و بنویسیم، هدیه های آسمان و..)
- تجارب سایر ملل
- ضعف های نظام ارزشیابی موجود :
- تحمیل اضطراب نامطلوب به دانش آموزان، کم توجهی به بهداشت روانی محیط یاد دهی - یادگیری
- حافظه پروری

• هدف شدن امتحان به جای یادگیری

• کم توجهی به حیطه‌ها و سطوح مختلف یادگیری

• نمره مداری و بیست گرایی

• کم توجهی به پرورش خلاقیت و روحیه پرسش‌گری و....

• نتیجه محوری (یعنی توجه افراطی به بازده یادگیری و نادیده گرفتن چگونگی یادگیری)

• برجسته کردن شکست‌ها

• تشدید رقابت

• ایجاد تقلب

• افزایش تکرار پایه تحصیلی

اهداف اصلی
ارزشیابی کیفی
توصیفی:

- آرامش خاطر مسافر کوچک سفر یادگیری
(افزایش بهداشت روانی)

- ارزشیابی برای یادگیری بهتر
(بهبود کیفیت فرایند یاد دهی - یادگیری)

اهداف ارزشیابی کیفی - توصیفی:

- توجه به **فرایند یادگیری** به جای تاکید بر نتیجه
- کمک به رشد همه جانبه دانش آموزان
- تقویت فرهنگ جامعه
- کاهش اتلاف سرمایه انسانی و مادی
- توجه به عملکرد واقعی دانش آموز
- حذف حاکمیت مطلق نمره امتحان پایانی
- کاهش آسیب های عاطفی و اجتماعی ناشی از تکرار پایه
- بهبود نگرش نسبت به علم و مدرسه

ارزشیابی کیفی توصیفی چیست؟

تعریفی از ارزشیابی کیفی - توصیفی

الگویی کیفی است که تلاش می کند بر خلاف الگوهای رایج ارزشیابی به جای نگاه کمی نگری از طریق توجه به معیارهای برنامه درسی و آموزشی به عمق و کیفیت یادگیری دانش آموزان توجه کند و سپس تبیین و توصیفی از وضعیت آنها ارائه نماید.

ویژگی های ارزشیابی کیفی و توصیفی:

- ۱- تاکید بر ارزشیابی تکوینی
- ۲- تنوع و تغییر ابزارهای جمع آوری اطلاعات
- ۳- تغییر در الگوی تصمیم گیری برای ارتقا و تکرار پایه
- ۴- استفاده از بازخوردهای کیفی - توصیفی
- ۵- تغییر ساختار کارنامه
- ۶- استفاده از مقیاس رتبه ای در ارائه ی گزارش پیشرفت
- ۷- مشارکت دادن دانش آموزان در فرآیند ارزشیابی
- ۸- بهره گیری از نظرات اولیا در ارزشیابی دانش آموزان

تغییر مقیاس کمی به کیفی

در ارزشیابی کیفی و توصیفی، **مقیاس ترتیبی** جایگزین **نمره** می شود. این مقیاس کمتر **ایجاد رقابت** می نماید و انعطاف پذیری بیش تری دارد. نکته مهم این که در حین فرآیند یاددهی یادگیری، دانش آموزان بازخورد ترتیبی (رتبه) یا فاصله ای (نمره) دریافت نمی کنند؛ زیرا تصور می رود که دریافت این نوع بازخوردها از سوی معلم، فرآیند یادگیری دانش آموزان را سست می نماید. خلا این نوع بازخوردها را **بازخوردهای توصیفی**، که **بامعنا و مؤثرند**، پر می کنند و دانش آموزان را در جهت شناخت وضعیت پیشرفت یادگیری خود قرار می دهند. آنان نیز از این طریق رهنمودهایی برای بهبود یادگیری دریافت می دارند.

تنوع بخشی به ابزارهای ارزشیابی

ارزشیابی کیفی توصیفی
چيست

در این الگوی ارزشیابی، ابزارهای جمع‌آوری اطلاعات متنوع شده اند و علاوه بر آزمون های مداد کاغذی ابزارهای دیگری چون پوشه ی کار، ابزارهای ثبت مشاهده، تکالیف درسی و آزمون های عملکردی و خود سنجی نیز مورد استفاده قرار می گیرند. این ابزارها اطلاعات بیش تر و وسیع تری را برای معلّم، فراهم می سازد و در نتیجه هم اعتبار اطلاعات به سبب تنوع در ابزارها، بیش تر می شود و هم قضاوت و داوری معلّم واقعی تر و منصفانه تر می گردد.

تنوع بخشی به ابزارهای ارزشیابی

ارزشیابی کیفی توصیفی
چيست

تنوع بخشی به ابزارهای جمع آوری اطلاعات برای این هدف نیز صورت می گیرد که به ابعاد مختلف پیشرفت دانش آموزان توجه شود. اساساً، پیشرفت تحصیلی دانش آموزان امری چند بعدی است و اگر بخواهیم نگاهی صرفاً کمی به یادگیری و دانش آموزان نکنیم و تنها خطاهای او را شمارش ننمائیم، لازم است ابعاد کیفی یادگیری و پیشرفت دانش آموزان را مدّ نظر قرار دهیم. این که:

- چگونه یاد می گیرند؟
- چگونه بهتر یاد می گیرند؟
- مهارت های مختلف آنها چگونه رشد می کنند؟

ارائه گزارش پیشرفت تحصیلی به جای کارنامه کمی

ارزشیابی کیفی توصیفی
چيست

این گزارش بر خلاف کارنامه ی کمی که شامل فهرستی از نام دروس و نمره ها ست، گزارش پیشرفت تحصیلی دانش آموز را که شامل **توصیفی از وضعیت** وی است، به والدین **بازخورد** می دهد. هم چنین در این گزارش تنها به وضعیت درسی صرف توجه نمی شود، بلکه به ابعاد **عاطفی، جسمانی و اجتماعی** توجه می شود. در گزارش پیشرفت تحصیلی، والدین به روشنی درمی یابند که در چه بخش از انتظارات آموزشی، **قوت و ضعف** دارد

تغییر الگوی تصمیم‌گیری درباره ارتقا و تکرار پایه

ارزشیابی کیفی توصیفی
چيست

در الگوی ارزشیابی کیفی و توصیفی به سبب این که اطلاعات جمع‌آوری شده متنوع اند و شامل داده‌های کمی و کیفی است، تحلیل و ترکیب این داده‌ها و تصمیم‌های آموزشی مبتنی بر آن، از جمله تصمیم‌گیری درباره ارتقا یافتن یا ارتقا نیافتن دانش‌آموزان به عهده‌ی معلم و شورای مدرسه است. لذا اختیار تصمیم‌گیری به معلم تفویض می‌شود، زیرا وی لایق‌ترین فردی است که درباره‌ی دانش‌آموز می‌تواند تصمیم بگیرد. معلم براساس شواهد گردآوری شده از فرآیند پیشرفت دانش‌آموز به دانش‌آموز اجازه ارتقا می‌دهد.

تغیر الگوی تصمیم‌گیری درباره ارتقا و تکرار پایه

ارتقاء با (معلم)

تکرار پایه با (شورای مدرسه)

دو جهت گیری (نگاه) در ارزشیابی وجود دارد:

- ارزشیابی از یادگیری (ارزش یابی از نتایج یادگیری دانش آموزان - نتیجه محور)

- ارزشیابی برای یادگیری (ارزش یابی برای بهبود یادگیری دانش آموزان - فرایند محور)

- ارزشیابی و آموزش در کنارهم و به موازات هم صورت می گیرد.
- هدف هر دو یادگیری است. (ارزشیابی پویا، رشد دهنده و توانمند ساز)
- ارزشیابی، بخشی از فرایند یادگیری است.
- ارزشیابی مرکز فعالیت های کلاسی است.
- شیوه ی یادگیری دانش آموز باید کانون توجه فرایند ارزشیابی قرار گیرد.
- مهارت انجام ارزشیابی، مهارت کلیدی حرفه ی معلّمی است.
- ارزشیابی جهت اصلاحی و درمانی دارد.
- معلم خود را همسفر یادگیری دانش آموز می داند.
- دانش آموز باید توصیه های سازنده برای پیشرفت دریافت کند.
- فرصت خودارزیابی و خوداصلاحی را برای دانش آموز فراهم آورد.

این نوع ارزشیابی برای تشخیص ضعف ها، قوت ها و مشکلات فرایند یادگیری و اصلاح

فعالیت کار گاهی

بر اساس ویژگی های یادشده ،
تعریفی از ارزشیابی کیفی توصیفی
بنویسید.

در فرهنگ دهخدا، **ارزیابی** "عمل یافتن **ارزش** هر چیز"
و ارزیاب "کسی که ارزش هر چیزی را معین می کند"
معنا شده است.

اصطلاح ارزشیابی یا ارزیابی، به طور
ساده، به **تعیین ارزش برای هر چیزی** یا
داوری ارزشی کردن گفته می شود.

ارزشیابی به یک فرآیند نظامدار برای جمع آوری، تحلیل و تفسیر اطلاعات گفته می‌شود. به این منظور که تعیین شود آیا هدف‌های مورد نظر تحقق یافته‌اند یا در حال تحقق یافتن هستند و به چه میزانی. (گی ۱۹۹۱)

ارزشیابی داوری در باره ی آنچه هست .
توصیف عبارتست از **بیان** آنچه هست.

ارزشیابی تحصیلی چیست؟

▶ ارزشیابی تحصیلی عبارت است از سنجش عملکرد دانش آموز و مقایسه نتایج حاصل یا هدف های از پیش تعیین شده آموزشی، به منظور تصمیم گیری درباره ی اینکه آیا فعالیت های آموزشی معلم و کوشش های یادگیری دانش آموزان موفقیت آمیز بوده است؟

ویژگی های ارزشیابی تحصیلی در دوره ابتدایی:

- ارتباط عمیق دانش آموز با معلم
- پایداری یادگیری
- دوره حساس رشد
- شکل گیری شخصیت دانش آموز
- عامل تعیین کننده برای دوره های بعد
- شکل گیری تصورات اولیه ذهنی از مدرسه، کلاس، معلم و...
- توجه به ابعاد انسانی دانش آموز
- پرهیز از هرگونه مارک و برچسب به فراگیران
- عدم وجود تنش، اضطراب و استرس در محیط یادگیری
- معلم مسئول موفقیت یا ناکامی دانش آموز است

چگونه ارزشیابی کیفی توصیفی اجرا می شود ؟

شیوه اجرا

پیش نیازها

برای اجرای ارزشیابی
کیفی توصیفی ،
چه پیشنهادهایی لازم
است؟

ابزارهای جمع آوری اطلاعات و چگونگی اجرای ارزشیابی توصیفی:

- ۱- آزمون ها (مداد کاغذی، عملکردی، و...)
- ۲- تکالیف درسی
- ۳- پروژه یا تحقیق
- ۴- پوشه کار
- ۵- ثبت مشاهدات (چک لیست، مقیاس درجه بندی، واقعه نگاری)
- ۶- پرسش های پیگیر
- ۷- خودسنجی و همسال سنجی
- ۸- دفتر فرآیند کلاسی
- ۹- گزارش پیشرفت تحصیلی (کارنامه)
- ۱۰- بازخورد

آزمون های مداد کاغذی

- در تهیهی این آزمون ها، به سؤالاتی که تنها سطح حافظه و فهم را می سنجند، اکتفا نشود و سطوح بالاتر نیز مورد توجه قرار گیرد. به سخن دیگر، در طرح پرسش های آزمون مداد کاغذی صرفاً از افعالی مانند " نام ببرید"، " مثال بزنید"، " تعریف کنید"، " شرح دهید"، " نشان بدهید" و "فهرست کنید" استفاده نکنید. به جای آن از افعالی مانند: "مقایسه کنید"، "طبقه بندی کنید"، "دلیل بیاورید"، "تفاوت و شباهت را بیان کنید"، "پیش بینی کنید"، "ارزیابی کنید" و "حدس بزنید" نیز استفاده کنید. افعال نوع اول بیش تر در پرسش های در حد حافظه و فهم به کار می روند و برای پرسش های در حد کاربرد و تجزیه و تحلیل و بالاتر به افعال نوع دوم نیاز است.

- شرایط و موقعیت اجرای این آزمون ها به گونه ای باشد که ایجاد اضطراب نکند. بهتر است آن ها را صرفاً فعالیت یادگیری تلقی کنند تا موجب **اضطراب** دانش آموزان نگردد. به بیان دیگر، شرایط برگزاری این آزمون ها را بیش از حد مراقبت شده، نباشد. به دانش آموزان یاد داده شود که هدف اجرای این آزمون ها **شناخت ضعف ها و قوت های یادگیری** آنان است. بنابراین با تلاش فردی به آن ها پاسخ گویند.

آزمون های مداد کاغذی

- نتایج ارزشیابی از این آزمون ها به صورت بازخورد توصیفی داده شود و از دانش آموز بخواهند که ضعف های خود را اصلاح کند. لذا، نیازی به نمره یا رتبه دادن نیست.
- روش هایی نیز وجود دارد که آزمون های مداد کاغذی را می توان در شرایط غیرکنترل شده اجرا کرد. کاربرد این روش ها در کلاس برای دانش آموزان جذاب تر است. مانند "آزمون در خانه"، "آزمون گروهی" و "آزمون کتاب باز".

آزمون های مداد کاغذی

- اجرای آزمون های مداد کاغذی در **شرایط کنترل شده** نباید محور فعالیت ارزشیابی معلم باشد. به ویژه برای پایه های اول و دوم دبستان ضرورتی به اجرای جدی این روش نیست. البته برای دانش آموزان پایه های بالاتر داشتن تجربه ی آزمون مداد کاغذی در شرایط مراقبت شده با رعایت نکات ذکر شده در این بخش مناسب است.
- در فرآیند ارزشیابی، از این آزمون ها، به منزه ی یک **ابزار محوری و منحصر به فرد**، در ارزشیابی استفاده نشود. این ابزار را بیش تر می توان برای اهداف خاصی مانند اهداف سطح حافظه و سطح فهم مورد استفاده قرار داد.

آزمون های مداد کاغذی

- در بررسی نتایج این آزمون ها می توان از روش خودسنجی و هم سال سنجی استفاده نمود. به این صورت که برگه های آزمون در اختیار دانش آموزان یا دوستانشان قرار گیرد و از آن ها خواسته شود پاسخ ها را بررسی و درست و صحیح بودن آن ها را، با استفاده از کتاب درسی، تعیین کنند. در شیوه ی هم سال سنجی بهتر است به دانش آموزان پیاموزند در مواردی که دوستانشان در پاسخ به پرسش ها و اجرای تکالیف مشکلی دارند، صریحاً پاسخ و روش درست را بیان نکنند و برای رسیدن به پاسخ درست، دوستانشان را فقط راهنمایی نمایند.

روش های تصحیح آزمون های مداد کاغذی

- ۱- استفاده از جملات توصیفی
- ۲- استفاده از فهرست وارسی کوچک در
انتهای برگه
- ۳- حاشیه نویسی

آزمون های عملکردی

آزمون های عملکردی

شیخی شاگردان خود را سفارش نمود تا فردا در مکانی که کسی شاهد و ناظر بر آن نباشد مرغی را ذبح کنند و نزد او بیاورند. فردا شاگردان هریک با لاشه‌ی مرغی ذبح شده نزد شیخ آمدند. شیخ از آن ها می پرسید که چگونه و کجا مرغ را ذبح کرده اند و هریک به تناسب، نحوه‌ی عمل خود را شرح می دادند. شیخ از آن ها می پرسید که مطمئن هستید که کسی شما را هنگام ذبح مرغ ندید. شاگردان شیخ را اطمینان می دادند که به درستی خواسته شیخ را عملی کرده اند و شیخ نگاهی شماتت آمیز به آن ها می نمود. آنان متوجه می شدند که عملشان پسندیده نشده است. در این میان یکی از شاگردان دست خالی نزد شیخ آمد.

شیخ از او پرسید: چرا مرغی ذبح نکرده ای؟
شاگرد جواب داد: چون جای مناسبی نیافتم.
شیخ پرسید: چگونه؟

شاگرد جواب داد: هرکجا رفتم تا جایی خلوت پیدا کنم خدا را شاهد و ناظر خود یافتم. لذا نتوانستم مرغ را ذبح کنم.

شیخ گفت: احسنت! تو به خوبی فهمیده ای که "عالم محضر خداست" یعنی چه. زیرا در عمل خود آن را نشان دادی.

و شاگردان علت نگاه شماتت آمیز شیخ را فهمیدند.

این یک نمونه جالب از آزمون عملکردی است.

آزمون های عملکردی

آزمون های عملکردی ، آزمون هایی هستند که **فرآیند و نتایج یادگیری** دانش آموز را به طور مستقیم سنجش می کند. این آزمون ها با **مهارت ها و توانایی ها** سر و کار دارند و اطلاعات لازم را از میزان تحقق اهداف مهارتی، عمق یادگیری و میزان درک و فهم دانش آموزان تا **سطح کاربرد** در عمل به معلم ارائه می دهد.

ویژگی های آزمون عملکردی

- تأکید بر **کار بست دانش** در محیط های واقعی و یا شبه واقعی
- تأکید بر سنجش مستقیم یادگیری
- **استفاده از وسایل واقعی**
- تشویق به تفکر باز

آزمون عملکردی کتبی

شناسایی

در موقعیت های شبیه سازی شده

نمونه ی کار

انواع آزمون های عملکردی
از دیدگاه گرانلاند

انواع آزمون های عملکردی

۱- آزمون عملکردی **کتبی**:

این آزمون ها در **ظاهر** به روش آزمون های **کتبی** سنتی اجرا می شود؛ اما هدف و آنچه که سنجیده می شود صرفاً، دانش نیست بلکه بازده و محصول یادگیری و یا مراحل انجام و فرایند بروز عملکرد، ارزیابی می گردد. این آزمون عمدتاً بر کاربرد آموخته ها در موقعیت های عملی تأکید دارد.

مانند: ساختن جمله - **نوشتن داستان** کوتاه - نوشتن یک **گزارش**، رسم یک مدار الکتریکی با خصوصیات معین، **رسم** یک نوع نمودار آماری مناسب برای داده های ارائه شده و...

انواع آزمون های عملکردی

۲- آزمون شناسایی :

• در این روش فراگیر از طریق تشخیص ویژگی ها، محاسن، عیب و اشکال وسیله، توانایی و مهارت عملی خود را آشکار می سازد.

مثال: گوش دادن به صدای وسیله و تشخیص عیب آن، تشخیص کلمات استثناء، شکل سمت راست را رنگ کن، تصاویر موجودات غیر زنده را علامت بزن ، مشاهده و رؤیت یک نقشه، طرح یا وسیله و تعیین نقص و کاستی آن - طبقه بندی اشیاء، جانوران، گیاهان و...

انواع آزمون های عملکردی

۳- آزمون عملکردی در موقعیت های شبیه سازی شده:

در این آزمون از فراگیر خواسته می شود تا در یک موقعیت شبیه سازی شده یا خیالی، همان اعمالی را انجام دهد که در موقعیت های واقعی، ضروری اند مثلاً تنفس مصنوعی به یک مصدوم در مانور زلزله.

(هدف آموزش و یادگیری، نحوه اجرا و فرایند تولید محصول یا فرآورده است. معمولاً در موقعیتهای آموزشی که احتمال خطر و آسیب جسمی برای فراگیر وجود دارد، وسایل و تجهیزات مورد نظر به تعداد کافی موجود نیست و یا گران قیمت و کمیاب می باشد، استفاده می شود.)

مانند: انجام شنا در بیرون از آب، پانتومیم، کمک به مصدومان در سوانح، انتخاب جملات املا به جای معلم، آموزش خلبانی و ...

برای ارزشیابی این آزمون ها به یک فهرست واریسی (چک لیست) یا مقیاس درجه بندی نیاز داریم.

انواع آزمون های عملکردی

۴- آزمون نمونه کار:

این روش شبیه ترین روش به موقعیت واقعی در زندگی طبیعی افراد است و فراگیر در محیط طبیعی سنجش می شود.

مانند:

کار با میکروسکوپ، تعمیر موتور خراب یک اتومبیل به نحوی که پس از تعمیر بدون نقص کار کند، انجام سیم کشی واقعی برق یک اتاق، ساختمان و...، ترجمه کردن یک متن واقعی انگلیسی به فارسی، ساخت مجسمه با گل، ساخت اشکال با انواع برگ و سنگ، نوشتن نامه و پست کردن آن، رانندگی با اتومبیل و ...

مراحل تولید آزمون های عملکردی از دیدگاه ویگنر و استیگنر

۱ - تعیین هدف

۲ - نوشتن ملاک ها و شواهد

۳ - نوشتن تکلیف

الف) بافت مساله

ب) وسایل

ج) نحوه انجام تکلیف

۴- راهنمای توصیف عملکرد و
خودسنجی

۵- بازنگری کلیه مراحل

نمونه ای از آزمون عملکردی درس علوم

جمع آوری
اطلاعات

تاریخ:

• نام دانش آموز:

اهداف:

- سنجش توانایی در پیش بینی رویدادها (ساختن فرضیه بر اساس دانش قبلی خود)
- سنجش توانایی در مشاهده و بررسی پیش بینی خود
- سنجش توانایی در نتیجه گرفتن از مشاهدات خود (کشف روابط بین پدیده ها)

وسایل:

- دو قطعه پلاستیک تیره و روشن به اندازه‌ی پانزده سانتی متر (مانند پاکت زباله مشکی و پاکت فریزر)
- مقدار مناسب چسب نواری شفاف
- ساعت

فعالیت:

- با کمک معلم و با استفاده از چسب دو قطعه پلاستیک را روی شیشه کلاس روبه آفتاب بچسبانید.
- پرسش ۱: حدس می زنید، بعد از مدتی کدامیک از این دو صفحه بیش‌تر گرم شده باشد؟ (بنویسید)

نمونه ای از آزمون عملکردی درس علوم

- بعد از ده دقیقه به سراغ دو صفحه بروید و با کف دست خود گرمای آن ها را حس کنید.
- پرسش ۲: کدامیک از آن ها بیش تر گرم شده است؟ (بنویسید)
- به نظر شما چرا این گونه است؟

.....

- پرسش ۳ : پاسخ خودتان را در پرسش شماره ی ۱ و شماره ی ۲ مقایسه کنید.
- چه نتیجه ای می گیرید.

.....

(ملاک های ارزشیابی) شما باید در پایان :

- پیش بینی کرده باشید.
- مشاهده خود را ثبت کرده باشید.
- برای آنچه که مشاهده کرده اید دلیل آورده باشید.
- برای درستی یا نادرستی پیش بینی خود نتیجه گیری کرده باشید.

تکالیف درسی:

از جمله ابزارهایی که می تواند توسعه و بهبود دانش و مهارت دانش آموز را نشان دهد، تکالیف درسی هستند. تکالیف درسی اگر به خوبی طراحی و اجرا شود می تواند موجب بهبود و توسعه مهارت های دانش آموزان شود و هم منبعی برای ارزشیابی از پیشرفت دانش آموزان باشد.

انواع تکالیف درسی

۱- تکالیف تمرینی

این نوع تکالیف، **قدیمی ترین** و رایج ترین تکالیف درسی در مدارس هستند . معمولاً به صورت کتبی و برای **تثبیت یادگیری** به روش تکرار و تمرین اجرا می شود .

- شماره‌ی تلفن مدرسه:
- فرزندم با اعدادی که یاد گرفته ای جای خالی را پر کن .
- شماره‌ی تلفن منزلتان...
- شماره‌ی تلفن دایی...
- شماره‌ی تلفن خاله...
- شماره‌ی تلفن عمه...
- شماره‌ی تلفن عمو...
- حالا به این سؤال جواب بده:

کدام عددها در شماره‌ی تلفن ها تکرار شده است؟
شماره‌ی تلفن ها چند رقمی است؟
حالا یک شماره‌ی تلفن برای خودت درست کن؟

انواع تکالیف درسی

۲- تکالیف آماده سازی

این گونه تکالیف بیش تر برای **درس های روزهای** بعد به کار می رود. مثلاً اگر قرار است هفته ی آینده، درس گیاهان تدریس شود شما می توانید از پیش به دانش آموزان خود بگویید که بخش گیاهان را ورق بزنند یا این که تعدادی برگ یا دانه ی گیاهان را جمع آوری کنند و به کلاس درس بیاورند و یا تکالیفی شبیه این را اجرا کنند. شما با این کار در آن ها برای فهم درس جدید آمادگی ایجاد کرده اید.

انواع تکالیف درسی

یک نمونه تکلیف آمادگی

فرزندم، به کمک مادرت گیاهانی را که برای درست کردن غذا در خانه استفاده می‌کنی روی این کاغذ (داخل شکل قابلمه) بچسبان و به کلاس بیاور. (گیاهانی که نمی‌توانی خودشان را در قابلمه بچسبانی، نقاشی آن‌ها را بچسبان)
فایده‌ی یکی از گیاهان را از مادرت بپرس و این‌جا بنویس.

.....

.....

انواع تکالیف درسی

۳- تکالیف امتدادی و بسطی

این نوع تکالیف شاگردان را از سطح کلاس بالاتر می‌برد و دانش و مهارت و تجربه‌ی آن‌ها را توسعه می‌دهد. این تکالیف می‌تواند به صورت پروژه به دانش‌آموزان، ارائه شود. مثلاً به دانش‌آموزان گفته شود که در کتابخانه کتابی درباره‌ی سنگ‌ها پیدا کنند و قسمت‌هایی از آن را به کلاس ارائه دهند.

مثال :

(علوم تجربی- قرآن) :

محقق کوچکم! می دانی در قرآن نام حیوانات زیادی برده شده است. از بزرگترها در مورد این اسمها سؤال کن.

- شکل چهار حیوان را بکش، نام آنها را بنویس و به این پرسشها جواب بده:

- این حیوان در کجا زندگی می کند؟

- چه می خورد؟

- چگونه حرکت می کند؟

انواع تکالیف درسی

۴- تکالیف خلاقیتی

معلم با ارائه ی این نوع تکالیف دانش آموزان را وادار می کند با **روش و راه جدیدی** کاری را عملی سازند یا اثر کاملاً جدیدی از خود ارائه دهند. در درس هنر و فارسی نگارشی، این تکالیف جایگاه خاصی دارد.

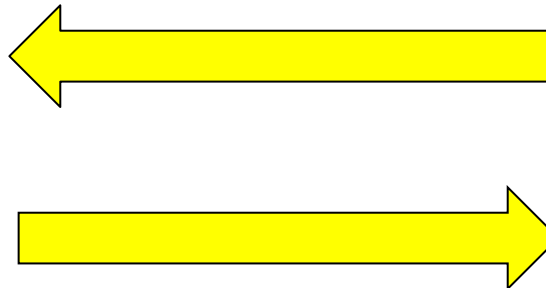
مثال : تکلیف خلاقیتی

فرض کنید از یک داروخانه دارویی گرفته اید که با خوردن آن نامرئی (ناپدید) می شوید. اکنون داستانی را در چنین حال و هوایی تعریف کنید و در آن کارهایی را که هنگام نامرئی شدن انجام می دهید بنویسید.

تکالیف درسی

تکالیف درسی، اگر به خوبی طراحی و اجرا شوند، هم می‌توانند موجب بهبود و توسعه‌ی مهارت‌های دانش‌آموزان شوند و هم منبعی برای ارزش‌یابی از پیشرفت دانش‌آموزان باشند. این نکته در ارزش‌یابی کیفی توصیفی بسیار مهم است.

ارزش‌یابی از
جریان یادگیری
دانش‌آموز

طراحی و اجرای
تکالیف برای بهبود و
ارتقای یادگیری
دانش‌آموز

پروژه یا تحقیق:

پروژه شامل یک یا چند مسئله و تکلیف پیچیده است که دانش آموزان از آغاز کار روی آن، درگیر فعالیت های طراحی، تصمیم گیری، حل مسئله، مشارکت و تحقیق می شوند، تا بتوانند آن تکلیف یا مسئله ی پیچیده را حل کنند. بر این اساس، روش پروژه روش آموزش نظام مندی است که از طریق فرایند پژوهشی گسترده حول پرسش های واقعی و پیچیده، دانش آموزان را برای رسیدن به نتایج یادگیری ترغیب می کند. در این روش، یادگیری از کیفیت بالایی برخوردار است. زیرا دانش آموزان را در حل مسائل جدید و پیچیده درگیر می سازد و مهارت های شناختی سطح بالای آنان، نظیر تجزیه و تحلیل، ترکیب و ارزشیابی را توسعه می دهد. روندها و فرایندهای اساسی زندگی، نظیر برنامه ریزی، تصمیم گیری، مشارکت و تعامل را به دانش آموزان یاد می دهد و یادگیری خودانگیخته و مستقل را ترغیب می کند. مانند خواص گیاهان دارویی

پوشه کار

(کار پوشه ، کار نما ، سنجش
پرونده ای ، پوشه عملکرد)

مفهوم **پوشه کار** از لحاظ تاریخی عبارت بوده
است از :

کیف چرمی که نقاشان، هنرمندان، موزیسین‌ها،
فیلم‌نامه‌نویس‌ها و ... که معمولاً با کار عملی
سروکار داشته‌اند، نسخه‌های پیش‌نویس و یا اثر
نهایی هنری خود را در آن قرار داده و با خود
حمل می‌کرده‌اند.

تعریف پوشه کار (کارنما)

مجموعه‌ای از **نمونه کارهای دانش آموزان** که در جریان یاددهی - یادگیری هدفمند **جمع آوری** گشته ، آگاهانه انتخاب گردیده و منظم **سازماندهی** شده و بیانگر میزان تلاش، پیشرفت و موفقیت دانش آموزان است و به عبارتی همچون آلبومی ، تصاویر گوناگون و در مسیر رشد **دانستن** ، **توانستن و بکار بستن** دانش آموزان را ، در مراحل مختلف فرآیند یاددهی - یادگیری ، به نمایش و قضاوت می گذارد.

• ضرورت استفاده از پوشه کار:

- به دانش آموز امکان می دهد تا شاهد رشد و پیشرفت خود باشد.

- فرصت شناخت و اصلاح اشتباهات را به دانش آموز می دهد.

- به دانش آموز فرصت می دهد بین آموخته های قبلی و جدید خود ارتباط برقرار کند. و خود ارزشیابی را در دانش آموز تقویت نماید.

- ابزاری برای تعامل با همکلاسی ها، معلمان و والدین است.

- دانش آموز از طریق ارائه پوشه کار فرصت پیدا می کند تا میزان توانایی ها و دانش خود را مستند سازد.

- شادی انگیز است ، چراکه تهیه پوشه کار نیازمند **فعالیت ذهنی و بدنی** است .همین اقدام ،زمینه ی شادی ،نشاط و سرزنده بودن دانش آموزان را فراهم می گرداند .
- به معلم امکان می دهد تا با مرور پوشه کار دانش آموز ، **قابلیت های وی** را به درستی شناسایی برای آموزش وی، برنامه ریزی نموده و با اطمینان بیش تر و بر اساس دلایل مستند در مورد او **قضاوت** کند.
- شخصیت علمی و پژوهشی شاگردان را پویا می سازد و در آنها **اعتماد به نفس و خودباوری** ایجاد می کند.
- به **والدین** امکان می دهد تا در جریان روند آموزش فرزندشان قرار گیرند، نقاط قوت و ضعف او را بشناسند و **نقش مثبت، سازنده و فعالی** در هدایت تحصیلی او داشته باشند.

مراحل تهیه پوشه کار

مرحله اول : سازماندهی و برنامه ریزی .

مرحله دوم : مرحله جمع آوری و انتخاب شواهد.

مرحله سوم : مرحله ارزیابی و ارائه بازخورد .

مرحله اول :

برنامه ریزی و سازماندهی

معلم، برای تولید پوشه کاری مفید، فعالیت زیر را انجام می دهد:

- ۱- اهدافی باید به کمک پوشه ی کار، مورد ارزشیابی قرار گیرند که فراگیران برای دست یابی به آن ها ، بتوانند فعالیت ها و رفتارهایی را در عمل نشان دهند.
- عنوان مثال
- درس اول علوم پایه اول یعنی درس: « ما و اطراف ما » از شیوه سنجش مشاهده ای استفاده می نماید :
- اهداف درس : کودکان باید :
- از حواس خود در شناسایی محیط اطراف استفاده کنند .
- اجسام را از نظر شکل ظاهر ، صدا ، بو ، مزه ، رنگ و ویژگی های ظاهری مقایسه و طبقه بندی کنند .
- با عوامل مؤثر در آسیب رساندن به این حواس آشنا شوند .

۲- با کمک اولیاء ، مدیر و دانش آموزان ، پوشه مناسب تهیه یا تولید نماید.

پوشه می تواند به صورت کلاسور ، پروندادن (زونکن) ، طلق ، تولیدی دانش آموز ، کیسه پلاستیکی و... باشد . توصیه می گردد به منظور بایگانی موثر ، دسترسی آسان و زیبایی ظاهری ، یک نوع خاص تهیه یا تولید گردد .

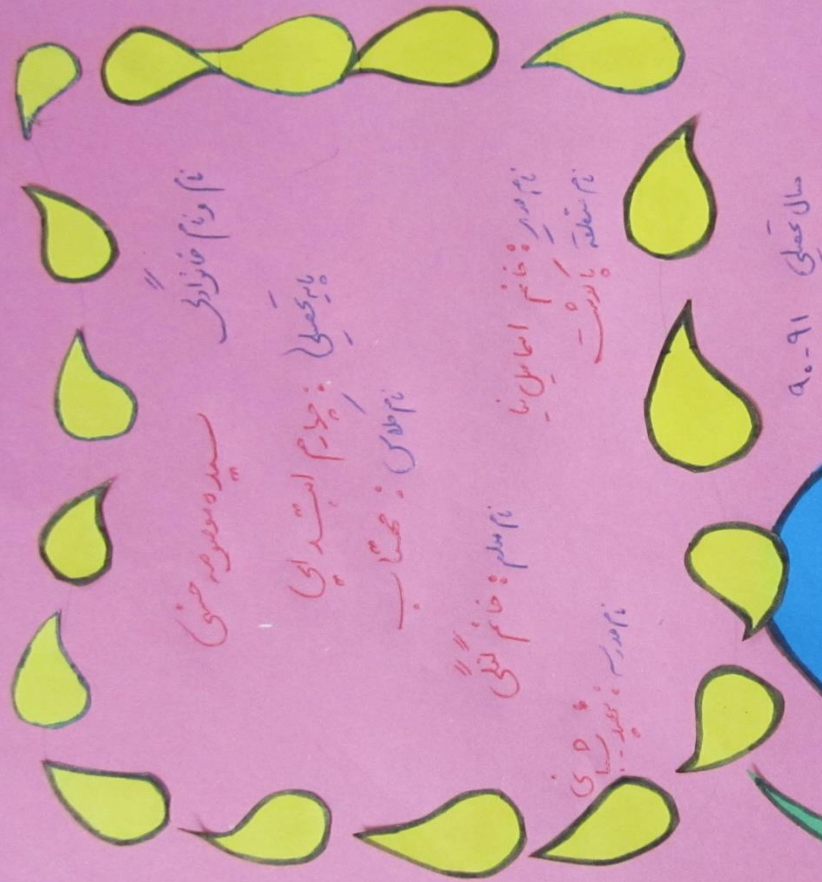
• ۳- مشخصات روی جلد را درج نماید .

• روی جلد هر پوشه کار ، مشخصات : نام استان ، منطقه ، مدرسه ، سال تحصیلی و پایه تحصیلی نوشته شود .

• در شیرازه پوشه کار، نام خانوادگی و نام دانش آموز نوشته شود که این کار جهت نگهداری الفبایی کل پوشه کارها و دسترسی سریع و آسان به آنها در قفسه مربوط، بسیار مهم می باشد .

ضمناً در پایه اول علاوه بر اسم دانش آموز با عنایت به اینکه دانش آموز هنوز قادر به خواندن نیست بهتر است عکس او نیز در شیرازه پوشه کار الصاق گردد تا هنگام مشارکت ، با مشکلی روبرو نشود/.

مشخصات روی جلد

مشخصات روی جلد

۴- تقسیم پوشه کار به بخش ها و لایه های مورد نیاز .

به منظور ساماندهی فراورده ها و فرایند های دانش آموزان ، در این لایه ها ، **منتخبی از کار های دانش آموز** ، (به انتخاب دانش آموز و معلم) به منظور ارائه ی تصویری از موفقیت ها ، رشد و پیشرفت او ، گرد آوری می گردد .

محتوای هر درس در کنار یکدیگر قرار می گیرد.

۵ - فهرست محتوا تهیه نمایید .

- از آنجا که در هر پوشه کاری ، شواهد جمع آوری شده دانش آموز و سایر مستنداتی که معلم مناسب تشخیص می دهد ، قرار می گیرد ، گاهی لازم است معلم با صرف کمترین زمان ممکن ، بتواند وضعیت موجود شواهد انتخابی را بررسی و بازخورد ارائه نماید .

بهتر است نمونه کارهایی که جایگزین می گردند ، عنوان آنها در فهرست پاک نشود بلکه با نشانه ای آنها را مشخص نماید . با این عمل ، معلم به تلاش دانش آموز برای پیشرفت ، اطلاع و آگاهی پیدا می نماید .

۶- تهیه نمون برگ های ارزیابی

- نمون برگ خود ارزیابی دانش آموز (هر ماه – اجباری)
- نمون برگ ارزیابی معلم از پوشه کار (نوبت اول و دوم – اختیاری)
- نمون برگ ارزیابی والدین (سه ماه یک بار – اجباری)
- فهرست محتوا
- نمون برگ شرح حال (محرمانه است)

۷- **توجیه دانش آموزان و اولیاء** در خصوص ضرورت و اهمیت و نقش و ظایف آنها در تنظیم پوشه کار .

پوشه کار به **والدین** امکان می دهد تا از روند آموزش و یادگیری فرزندشان مطلع شوند ، و نقش مثبت، سازنده و فعالی در هدایت تحصیلی او داشته باشند .

مرحله دوم :

جمع آوری و انتخاب
نمونه کار (شواهد)

۱ - جمع آوری محتوا :

محتوای پوشه کار باید مجموعه ای از نمونه کار ها و فعالیت های مرتبط ، به هم پیوسته و فرایندی دانش آموز را شامل گردد.

در مرحله جمع آوری شواهد، معلم با توجه به ملاک ها و سنجه هایی که تعیین کرده (در مرحله اول) آثاری را که نمایانگر **کوشش ها و پیشرفت های** دانش آموزان در فرایند یادگیری است و بتواند به دانش آموز و اولیا در **شناخت عملکرد و روند رشد** ، کمک نماید ، **با درج تاریخ** نظرات خود را روی هر یک از آن شواهد، ثبت و سپس در **فهرست محتوا** درج و توسط دانش آموز و با کمک خود در **پوشه کار**، سازماندهی و نگهداری می نماید .

۲- تعیین شواهدی (محتوای پوشه کار)

که قرار است در پوشه کار قرار گیرد. شامل:

آزمون ها، تکالیف، تولیدات و سایر مواردی
که روند رشد و تغییرات دانش آموز را نشان می دهد.

الف - آزمون ها :

- آزمون های به عمل آمده (برگه های امتحانی)
- هر نوع آزمونی که مراحل فرایند یادگیری را شامل شود.

ب - تکالیف:

- تکالیف درسی خارج از کلاس

- تکالیف درسی انفرادی شامل: آثار و تکالیف نوشتنی، تمرینات، املا، جمله نویسی، خودآزمایی ها، مسائل و...

- تکالیف درسی کلاسی گروهی

- چرک نویس و کارهای ابتدایی در طراحی تحقیق.
- هر نوع تکلیفی که مراحل فرایندی را شامل شود.

ج - توليدات:

- آثار هنری دانش آموز.
- خلاصه ی داستان، فیلم و بازدیدها.
- کارهای عملی دانش آموزان.
- گزارش مصاحبه ی دانش آموز با افراد مختلف.
- گزارش هایی علمی مثل :گزارش گردش های علمی.
- هر تولیدی که مراحل فریند یادگیری را شامل می شود.

د - سایر موارد :

- تشوق های کتبی دانش آموز.
- ثبت پرسش ها و اظهار نظرها و رفتارهای قابل توجه دانش آموز.
- نامه های مربوط به دانش آموز.
- نمودار پیشرفت موضوعی دروس.
- یادداشت های معلم.
- هر نوع سند و مدرکی که مراحل فرایند یادگیری را شامل شود.

۳- مدیریت نمون برگ خود ارزیابی دانش آموز

- زمانی که دانش آموز به پوشه کار خود مراجعه می نماید و یا نمونه کارهای خود را در پوشه قرار می دهد، یا با کنترل محتوای پوشه کار ، شواهد ضعیف خود را بهبود می بخشد ، آگاهانه یا نا آگاهانه به ارزیابی از کار خود می پردازد و خود ارزیابی را ، که مهارت مهمی برای پیشرفت یادگیری است، فرا می گیرد .

۴- تکمیل نمون برگ ارزیابی معلم

- معلم در این نمون برگ ، نتیجه ارزشیابی های ادواری از روند پیشرفت دانش آموز را درج می نماید

۵- ارائه و مدیریت نمون برگ ارزیابی والدین

- ارتباط نزدیک، مداوم و مستمر دانش آموز با والدین فرصتی مغتنم به شمار می رود

آزمون نمونه کار (تلفیق ریاضی - هنر)

آزمون نمونه کار (کنترل آب و هوا در یک هفته و رسم نمودار - جغرافی)

گروه گل

$$1 \times 9 = 9$$

$$2 \times 9 = 18$$

$$3 \times 9 = 27$$

$$4 \times 9 = 36$$

$$5 \times 9 = 45$$

$$6 \times 9 = 54$$

$$7 \times 9 = 63$$

$$8 \times 9 = 72$$

$$9 \times 9 = 81$$

$$10 \times 9 = 90$$

مرحله سوم :

مرحله ارزیابی و ارائه بازخورد:

در این مرحله معلم با بررسی شواهد موجود در زمینه هر موضوع درسی در پوشه کار، و پیوند دادن آنها به یکدیگر، پازل پیشرفت دانش آموز را به شکل :

(۱) **موردی** : (به منظور ارائه راه حل و رهنمودهای کیفی لازم ، به شکل کتبی و شفاهی بعد از انتخاب هر نمونه کار دانش آموز ، در طول سال انجام می گیرد)

(۲) **ادواری** : (به منظور تعیین وضعیت دانش آموز با اشاره به موفقیت‌ها، نکات مثبت و همچنین کاستی‌ها و ضعف‌های یادگیری و جهت اطلاع دانش‌آموز و هم‌والدین ، حد اقل هر ماه یک بار یا سه ماه یک بار انجام می‌گیرد .)

(۳) **پایانی** : (به منظور اظهار نظر کلی در مورد ویژگی‌ها، توانمندی‌ها، ضعف‌های احتمالی و ... در فرم‌هایی تحت عنوان فرم پیشرفت و گزارش پیشرفت (**کارنامه**) ، در **پایان سال** تحصیلی انجام می‌گیرد) ترسیم و بازنگری می‌نماید .

• چه کسانی ، چه وقت و به چه منظوری از پوشه کار و نتایج ارزیابی آن استفاده می کنند ؟

• دانش آموز

• معلم

• دانش آموز - معلم

• دانش آموز - دانش آموز

• دانش آموز - گروه

• دانش آموز - والدین

• دانش آموز - معلم - والدین

• مدیر واحد آموزشی

ثبت مشاهدات

از آن جا که در ارزشیابی کیفی توصیفی تأکید بر ارزشیابی نامحسوس و در شرایط عادی و طبیعی است، «مشاهده» یکی از مفیدترین روش های جمع آوری اطلاعات از کلاس درس و فرآیند یادگیری و پیشرفت دانش آموزان است. برای این کار معلّم باید دانش آموزان را **در** **حین** پرداختن به تکالیف و فعالیتهای یادگیری در شرایط مختلف (آزمایشگاه، زمین بازی، محیط مدرسه و مانند اینها) مشاهده نماید.

فهرست واریسی

مقیاس درجه بندی

رویدادنگاری (واقعہ نگاری)

ابزارهای
ثبیت مشاهدات

فهرست واریسی

عبارت است از **فهرستی** از مفاهیم، مهارت ها، فرآیندها و
یا نگرش های ویژه ای که شما در نظر دارید **حضور** یا **عدم**
حضور آن را ثبت کنید .

فهرست واررسی مهارت کار با میکروسکوپ

نام دانش آموز:

تاریخ :

ردیف	مولفه های مورد مشاهده	مشاهده / عدم مشاهده
۱	تهیه یک برش مناسب از ساقه گیاه	
۲	قرار دادن برش بر روی شیشه مخصوص	
۳	قرار دادن شیشه در جای مناسب روی میکروسکوپ	
۴	تنظیم میکروسکوپ برای مشاهدهی دقیق تصویر	
۵	ترسیم تصویر مشاهده شده	

ثبت مشاهدات (مقیاس درجه بندی)

مقیاس درج بندی مانند فهرست واریسی است با این تفاوت که در آن علاوه بر حضور یا عدم حضور یک ویژگی یا رفتار ، میزان و سطح آن نیز معین می گردد.

همچنین مقدار یا فراوانی یا شدت وضعف رفتار یا ویژگی نیز معین می شود.

مقیاس درجه بندی

نام درس: علوم										موضوع: سالم بمانیم											
پایه تحصیلی: ششم										تاریخ:											
ردیف		سنجه ها																		نام دانش آموز	
۱	درجه بندی	بیماری را تعریف کند.																			
۲		راه های انتقال بیماری را بیان کند.																			
۳		حیوانات ناقل بیماری را از روی شکل نشان می دهد.																			
۴		در هنگام سرماخوردگی برای جلوگیری از انتشار عامل بیماری را از ماسک استفاده می کنید.																			
۵		از مصرف غذاهای پرچرب و شور خودداری می کند و از آب پز شده و کیابی استفاده می کند.(می شود از اولیا سوال کرد).																			
۶		راه های تقویت بدن در مقابل بیماری را می شناسد و به انجام آنها می پردازد.																			
۷		از مصرف خودسرانه دارو خودداری کرده و نحوه استفاده آن را منوط به دستور پزشک می داند.																			
۸	نگرش	به سلامت خود و دیگران اهمیت می دهد.																			
۹		مهربانانه و خوش رو با دیگران برخورد می کند.																			
درجات																					
۱: ضعیف ۲: متوسط ۳: خوب ۴: خیلی خوب ۵: عالی																					

نام درس : علوم
نام دانش آموز :

موضوع : آهنربا

پایه : اول

مقیاس درجه بندی

اسامی دانش آموزان										ردیف	انتظارات معلم
										۱	با دقت اطراف خود را مشاهده می کند
										۲	انواع آهن ربا را می شناسد و نام می برد
										۳	کاربرد آهن ربا را در جاهای مختلف توضیح می دهد
										۴	با آزمایش نشان می دهد دو طرف آهن ربا بیشتر جذب می کند
										۵	اجسامی را که جذب آهنربا می شوند را نام می برد و با آزمایش نشان می دهد
										۶	اجسامی را که جذب آهنربا نمی شوند نام می برد
										۷	در مورد کشش زمین تحقیق کرده و به توانایی خدا پی می برد
										۸	با استفاده از آهنربا و سنجاق مسابقه انجام داده و به توانایی های خود پی می برد
										۹	در بحث های گروهی شرکت کرده و به نظرات دیگران اهمیت می دهد
										۱۰	با دیگران ارتباط برقرار می کند.

توجه : ملاک های ارزشیابی بر اساس معیار های کیفی

نیاز به تلاش بیشتر : ت

قابل قبول : ق

خوب : خ

خیلی خوب : ب

ثبت مشاهده رویدادنگاری (واقعه نگاری)

یکی دیگر از ابزارهای **ثبت مشاهدات** معلّم، **واقعه نگاری** است. این ابزار، برای ثبت وقایع و رویدادهایی معنی دار، که گاه معلّم در کلاس و مدرسه از دانش آموزان مشاهده می کند، مناسب است. اما از این ابزار، بر خلاف فهرست و ارسی ها، به صورت منظم استفاده نمی شود. **رفتارها و فعالیت های خاصی** که از کودک سر می زند، عمدتاً موضوع خوبی برای واقعه نگاری است.

نمونه یک واقعه نگاری

نام دانش آموز: بهرام

تاریخ:

مکان: کلاس

بهرام بر خلاف روزهای گذشته، امروز در درس ریاضی فعالیت خوبی داشت، او تکالیف خود را آماده کرده بود و داوطلبانه تمریناتی را روی تخته سیاه حل کرد. هم‌چنین، به حمید و جلال در اصلاح تکالیفشان کمک کرد. معلوم بود به خوبی درس را فهمیده است. تشویق‌های من او را بسیار خوشحال کرد. همان گونه که حدس می‌زدم بهرام آمادگی خوبی برای درک و فهم درس‌ها، به ویژه ریاضی، دارد. باید با او کار شود. احتمالاً شب قبل با او در درس ریاضی کار شده است. به نظر می‌رسد توجیه والدین برای به کمک گرفتن فردی طی یکی دو هفته می‌تواند عملکرد درسی او را تا حد قابل قبولی بالا ببرد و اعتماد به نفس او را بهبود بخشد.

ثبت مشاهده (عناصر واقعه نگاری)

هر واقعه نگاری دارای سه قسمت توصیف عینی رویداد، تفسیر و ارائه راهکار است. در بخش توصیف، آنچه واقعاً رخ داده است، نوشته شده و در بخش تفسیر، به دلایل احتمالی به وجود آورنده ی موضوع پرداخته می شود سپس در ارائه ی راهکار راه حل ها یا نتایج مثبت و منفی آن اشاره می گردد.

رویداد نگاری (واقعه نگاری)

موضوع رویداد: همکاری در کار گروهی

مکان: کلاس درس

تاریخ: ۲/۸/۸۹

نام دانش آموز: علیرضا جامی

توصیف رویداد

امروز زنگ بنویسیم در کار گروهی، علیرضا همکاری و سازگاری نداشت و هر بار با جرو بحث و دعوایی که با دوستانش داشت نظم کلاس را به هم زد.

تفسیر رویداد

با توجه به زنگ های قبل ، فکر می کنم علیرضا علاقه ای به کار گروهی ندارد. دوست دارد فقط به او توجه شود و در برخورد با دوستان از خود انعطاف پذیری ندارد.

ارائه راهکار

به نظر می رسد صحبت خصوصی با دانش آموز و مادرش به بهبود شرایط کمک کند. از طرفی با تغییر جای دانش آموز ، عملکرد درسی و کار گروهی وی بهتر شود.

رویداد نگاری (واقعه نگاری)

موضوع رویداد: مسئولیت پذیری		
نام دانش آموز: مهرداد کاظمی	تاریخ: ۲۳/۷/۸۹	مکان: کلاس درس
توصیف رویداد	امروز وقتی از مهرداد خواستم تا دفتر دیکته های تصحیح شده ی بچه ها را توضیح کند، در بقیه ساعت زنگ، برخلاف سایر روزها و ساعات ، بسیار سرحال و شاداب بود.	
تفسیر رویداد	احتمالا مهرداد دانش آموزی است که علاقه ی زیادی به قبول کردن مسئولیت و دیده شدن در کلاس را دارد . و در صورت نادیده گرفتن ، کسل و بی تفاوت می شود.	
ارائه راهکار	بهتر است برای حضور فعال تر او در کلاس ، هر روز مسئولیت هایی به او سپرده شود اما به تدریج کم شود تا به حد نرمال خود برسد.	

رویداد نگاری (واقعه نگاری)

موضوع رویداد: جویدن ناخن		
نام دانش آموز: مینا بابایی	تاریخ: ۱۷/۷/۸۹	مکان: کلاس درس
توصیف رویداد	بعد از شروع درس متوجه شدم که این دانش آموز به محض اینکه من درس می دهم و یا درس می پرسم و یا کار گروهی انجام می دهم ، شروع به جویدن ناخن هایش می کند.	
تفسیر رویداد	علت را در نا آرامی و عدم اعتماد به نفس و ترس او یافتم .	
ارائه راهکار	تصمیم گرفتم : ۱. با دانش آموز رابطه ی دوستانه برقرار کنم . ۲. با به کار بردن کلمات خوش آیند سعی کنم او را بخندانم تا ترسش بریزد. ۳. در حین حل تمرین ها کمکش کنم و با جملات مثبت به او اعتماد به نفس بدهم. ۴. با خانواده اش در مورد او تبادل نظر کنم.	

پرسش های پیگیر:

- پرسش های پیگیر اساسا شکل گیری **نوعی چرخه بازخورد بین معلم و دانش آموز** است .
- به سخن دیگر ، گفت و گو یا پرسش های پی گیر روشی برای ایجاد حلقه بازخورد مستمر و پویاست
- که موجب می شود شناخت معلم نسبت به میزان و نحوه ی درک و فهم دانش آموز از مفاهیم و موضوعان دریافتی توسعه یابد.
- معلم در این میان به صورت غیرمستقیم ارزشیابی می کند .

پرسش های مستمر پرسش هایی است که هر جلسه با هدف آگاهی از میزان درک دانش آموزان، از محتوای دروس تدریس شده مطرح می شود .

اما در پرسش های پیگیر هر پرسش و هر پاسخ می تواند بازخوردی برای طرف مقابل (معلم یا دانش آموز) باشد. و به توسعه و تعمیق یادگیری منجر می شود .
این پرسش ها از مهارت های اساسی و ضروری معلمان است .
و ذهن دانش آموزان را عمیقا درگیر موضوع می کند .

پرسش های پیگیر ، فرصت گران بهایی است که دانش آموز اندیشه و فهم خود را ،
از طریق دریافت بازخوردهای معلم از موضوع مورد بحث ، گسترش دهد.

خودسنجی و همسال سنجی:

یکی از خروجی های خوشایند تعلیم و تربیت، افزایش توانمندی های یادگیرنده است در قضاوت کردن مستقلانه در باره کار خودش و دیگران.

همسال سنجی و خود سنجی چنین مهارتی را در کودکان ایجاد و تقویت می کنند.

(Carol Rolheiser)

رتبه بندی همسالان، احساس مسئولیت برای پذیرفتن
وظایف بزرگتر را به دانش آموز می دهد همچنین او را
تشویق می کند که به چارچوب روشن تر و فضیلت بالاتر
ببندیشد و توجه اش را به مهارتها و یادگیری و توسعه
بازخوردها متمرکز کند.

(۱۹۸۶ - coterll)

همسال سنجی

- به این معنی است که هم کلاسی های یک دانش آموز درباره حاصل کار او قضاوت کنند .

- سنجیدن عملکرد یک دانش آموز توسط همسالان

خودسنجی

- به این معنی است که دانش آموز درباره فعالیت و کار خود قضاوت کند .
- قضاوت دانش آموزان درباره کیفیت کارها و فعالیت های خود براساس شواهد و ملاک های روشن ، به منظور انجام بهتر آنها در آینده «خودسنجی - خودارزشیابی» گویند .

مزایای هم سال سنجی :

- ✓ همسال سنجی کمک می کند تا دانش آموزان مسائل و مواردی را که غلط یا ناقص آموخته اند معلوم گردد .
- ✓ دانش آموزان از حمایت های فوری یکدیگر برخوردار می شوند .
- ✓ یادگیری با همسال سنجی تعمیق می یابد .
- ✓ دانش آموزان اغلب به همسالان بیشتر پاسخ مثبت می دهند تا به آموزگاران
- ✓ دانش آموزان در انجام تکالیف و فعالیت ها ، بدلیل تسلط بهتر نسبت به والدین ، بیشتر به یکدیگر کمک می کنند .

✓ هر دانش آموز هم از نقش ارزیاب و هم از نقش ارزشیابی
شونده بهره مند می شود .

✓ مهارت‌های اجتماعی و ارتباطی شاگردان افزایش می یابد .

✓ معلم می تواند در حاشیه کلاس قرار گیرد بر مداخله ها و
اظهار نظرات شاگردانش متمرکز شده ، مشاهده دقیق نماید .
✓ با همسال سنجی ، دانش آموزان برای « یادگرفتن خودشان » احساس
مسئولیت بیشتری می کنند.

✓ با همسال سنجی ، دانش آموزان به نقش ارزشیابی و نیاز
خود به ارزشیابی ، بیشتر پی می برند .

- ✓ همسال سنجی زمینه ساز خودسنجی است .
- ✓ به دانش آموزان کمک می کند که بیشتر « خودمدیر » و «مسئولیت پذیر» در عرصه اجتماعی باشند .
- ✓ به دانش آموزان جسارت می دهد که با معیارهای روشن و مشخص تحلیل نقادانه از کار دیگران داشته باشند .
- ✓ به دانش آموزان بازه ی وسیع تری از بازخورد می دهد .
- ✓ امکان رسیدن به توافق در بین دانش آموزان را بیشتر می کند . راه های مذاکره و دستیابی به توفیق را می آموزد.

- همسال سنجی خدمت به ارزشیابی برای یادگیری بصورت ابزاری ارزشمند و عادلانه است که در نهایت استقلال دانش آموز را ارتقاء می بخشد.
- با همسال سنجی ارزشیابی در وقت کمتر و با تراکم دانش آموزی بالا امکان پذیر می شود.
- معیارهای رتبه بندی برای دانش آموزان روشن می شود.

ویژگی های خودسنجی :

➡ دانش آموز نحوه تکامل خود را تشخیص می دهد .

➡ از چگونگی و طریقه پیشرفت خود آگاهی می یابد .

➡ معیار پیشرفت را مشخص می کند و به نکات کلیدی درباره تعیین رتبه دست می یابد .

➡ توانایی ارزشیابی از خود را کسب می کند .

➡ در مقابل فعالیت ها و اقدامات خود احساس مسئولیت می کند .

➡ قدرت دآوری و قضاوت در او تقویت می شود .

➡ از طریق افزایش کیفی خود کارآمدی و انگیزه درونی (ذاتی) بر قدرتمندی عملکرد دانش آموز اثر می گذارد .

نارسایی های همسال سنجی و خودسنجی:

- ممکن است دانش آموزان فاقد توانایی لازم برای ارزشیابی خود و دیگران باشند.
- شاید موضوع را جدی نگیرند و نوع روابط بین آنها در تعیین رتبه ارزشیابی دخالت کند.
- بخاطر اینکه تبعیضی بین دانش آموزان روا داشته شود یا مطالب آنان درست دریافت نگردد ممکن است بعضا از همسال سنجی استقبال نکنند.
- در بدو ورود کودکان به دبستان طراحی کار با محدودیت همراه است. از جمله اینکه « بازخورد باید شفاهی باشد.»

دفتر مدیریت فرایندهای کلاسی:

- ضرورت پیش بینی تهیه و تنظیم مجموعه ای که ظرفیت لازم را برای درج و ثبت بعضی از داده ها و اطلاعاتی که دانش آموزان در طول فعالیت های آموزشی و پرورشی در کلاس درس و محیط مدرسه و یا فعالیت های مرتبط با برنامه های درسی در خارج از مدرسه انجام می دهند، با عنوان « دفتر مدیریت فرایندهای کلاس » را اجتناب ناپذیر می گرداند. بدین منظور ضمن تاکید بر بهره مندی معلمان از اطلاعات به دست آمده از « پوشه کار » دانش آموزان، این دفتر نیز به عنوان ابزاری در ثبت و نگهداری سایر اطلاعات مرتبط با فعالیت های مختلف فرآیند یاددهی - یادگیری کلاس درس، تهیه و تنظیم گردیده است. در این دفتر بعد از کارشناسی های لازم امسال با ۸ جدول که البته کمی متفاوت تر از سال گذشته (نظام یافته تر) به شرح ذیل تقدیم معلمان عزیز گردیده است:

جدول شماره (۱) مواد درسی و ساعات کار هفتگی دوره ابتدایی

جدول شماره (۲) برنامه درسی

جدول شماره (۳) زمان بندی برای تدریس دروس:

جدول شماره (۴) ثبت غیبت دانش آموزان:

جدول شماره (۵) ثبت عملکرد دانش آموزان:

جدول شماره (۶) جمع بندی عملکرد دانش آموزان در فرایند

یادگیری :

جدول شماره (۷) ثبت گزارش ملاقات با اولیاء:

جدول شماره (۸) ثبت جلسات توجیهی عمومی برای اولیاء :

گزارش پیشرفت تحصیلی (کارنامه)

ارزشیابی پیشرفت تحصیلی - تربیتی دانش آموزان دوره ی ابتدایی

سامانه دانش آموزی / ارزشیابی پیشرفت تحصیلی - تربیتی دانش آموزان دوره ی ابتدایی

۱. توجه داشته باشید، برای مشاهده گزارش ارزشیابی پیشرفت تحصیلی- تربیتی دانش آموزان نیاز به انتخاب درس نمی باشد .

جستجو

سال تحصیلی	۱۳۹۸-۹۹	ارزشیابی توصیفی	ارزشیابی پیشرفت تحص	پایه	پنجم
کلاس	۵/۱	درس	مطالعات اجتماعی		
جستجو					

سطوح عملکرد دانش آموز:

نیاز به تلاش بیشتر

قابل قبول

خوب

خیلی خوب

تعریف بازخورد :

بازخورد (پس فرست، باز فرست، پس خوراند، یا فیدبک) نوعی برگشت پیام ارتباطی است که در آن، گیرنده به طور عامدانه یا غیرعامدانه به پیام فرستنده واکنش نشان می‌دهد. این پیام‌ها، به فرستنده امکان می‌دهند تا وضعیت ارتباطی خود را با مخاطبانش ارزیابی کند.

- شکرخواه (۱۳۸۶) .

تعریف بازخورد توصیفی :

بازخورد عبارت است از انعکاس یا ارائه یا عرضه ی نظر و **عکس العمل** یا نظر و واکنش معلم نسبت به **وضعیت یادگیری** دانش آموز که به شکل **کتبی و شفاهی (کلامی)** شامل صحبت ها و جمله های **توصیفی** منظوم و منثور معلم که در هر مرحله از **فرایند یاد دهی - یادگیری** از آن ها استفاده می شود . به واقع همان داوری های شناختی ، فراشناختی و عاطفی معلم است که دانش آموز با دریافت به هنگام آن ها ، اطلاعاتی در خصوص میزان پیشرفت و موقعیت خود به دست می آورد و در جهت بهبود عملکرد خویش از آن ها یاری می گیرد .

اگر **بازخورد** در بخش هایی از نظام آموزشی
در مواقعی با مشکلاتی روبرو باشد و یا روش
های مناسبی مورد استفاده قرار نگیرد ،
امکان جبران دارد ،اما در **حوزه ی دانش**
آموزان این امر امکان پذیر نمی باشد .
چراکه بازخورد اثر خود را گذاشته و سالیان
سال روح ، روان و فکر دانش آموز را تحت
تاثیر قرار می دهد .

در حقیقت **باز خورد**، هسته مرکزی فرایند
یاددهی - یادگیری است؛

لذا فرایند باز خورد باید بر روی انتظارات
آموزشی از یک سو و فعالیت های دانش آموز
سوی دیگر متمرکز باشد.

در این نوشتار ، ساده تر آن است که **باز خورد** را به دو نوع تقسیم نماییم ؛ که عبارتند از :

الف) باز خورد فرایندی (کلاسی)

ب) باز خورد پایانی

الف) بازخورد فرایندی (کلاسی) :

بازخوردهای فرایندی ، همان بازخورهای توصیفی شناختی و فرا شناختی است که معلم به منظور بهبود روش ها و نحوه ی یادگیری و آگاه شدن دانش آموز از قوت ها و ضعف های یادگیری مطالب و مباحث دروس مختلف به دانش آموز ارائه می نماید .

دانش آموز با استفاده از این بازخورد های پیوسته،

هدفمند ، متنوع ، توصیفی و ساده و قابل فهم معلم ، پی می برد که در چه وضعیتی قرار دارد ؛ و چه فعالیت هایی را باید انجام دهد .

معلم با در نظر داشتن اهداف یادگیری و با توجه به سن و سطح درک بچه و اوضاع و شرایط خاص روحی و روانی و نوع عملکرد دانش آموز ، با استفاده از **بازخورد** ، او را به نتیجه عملکرد خود آگاه می سازد.

در بازخوردها ابتدا سعی کنیم **اعتماد به نفس** ، **حس لیاقت و داشتن کفایت** در آنها رشد دهیم . یعنی این که جملاتی که به کار بگیریم که تاثیر مثبت خود را بر روان دانش آموز بگذارد . برای این منظور بازخورهای معلم باید خالصانه و صادقانه بیان شوند.

بازخوردهای فرایندی را از سه زاویه ای خاص نگاه
می کنیم؛ این سه زاویه عبارتند از :

- الف) بازخوردهای فرایندی مجاز.
- ب) بازخوردهای مجاز با احتیاط لازم.
- ج) بازخوردهای غیر مجاز .

بازخوردهای فرایندی مجاز :

بازخوردهای فرایندی مجاز که بر اساس اصول علمی و شناخت دانش آموز، ارائه می گردد و همچون، غذایی رشد دهنده ، عزت نفس و خود باوری و انگیزش لازم برای حرکت و تلاش و کوشش در دانش آموزان را فراهم می گرداند. این دست بازخوردها **به پیشرفت ها تأکید دارند** و معلم کوچک ترین پیشرفت دانش آموز را بزرگ کرده و او را تشویق می نماید به ویژه این شیوه برای دانش آموزان ضعیف نقش معجزه آسایی را داراست .

این نوع بازخوردها سه ویژگی مهم دارند :

۱- در آنها نقاط قوت دانش آموز، بزرگ نمایی می شود.

۲- نقاط ضعف دانش آموزان ، با احتیاط بیان می گردد.

۳- رهنمود های عملی متناسب با توجه به تفاوت های فردی دانش آموز، ارائه می شود.

فرض کنید امروز **نهار یا شام** به خانه می روید و کسی که مسوول تهیه غذا است ضمن این که تمام تلاش و کوشش و خلاقیت خود را درپخت غذا ، چیدن میزه یا سفره و سرو غذا و... اعمال نموده اما به هر دلیلی **مقدار نمک** به کار رفته، بیش از حد مجاز بوده و غذا شور شده در این حالت **چهار نوع بازخورد** ممکن است اتفاق افتد :

۱ - **هیچ بازخوردی ندهیم** و غذا را به قدر توان بخوریم . (در این حالت هیچ گونه کمکی به بهبود غذا در نوبت های بعدی نکرده ایم و وضع بد موجود را تثبیت نموده ایم).

۲- **باز خوردی کلی** و غیر راهگشا بدهیم مثلاً بگوییم « بیشتر دقت کن » ، « برای پخت مناسب ، غذا بیشتر تلاش کن » ، « این غذا با میل و ذائقه من نیست » و... که او نمی داند در چه چیزی دقت کند؟ و غذای مورد میل و ذائقه او کدام است؟ و چه ویژگی هایی را داراست؟ .

۳- **تنها نقاط ضعف** را ببینیم و بگوییم چه غذای شوری!، چرا اینقدر شور درست نموده اید؟ چرا مواد را حرام کرده اید؟ و... (در این حالت در آشپز حس گناه و یاس و دلسردی ایجاد کرده و انگیزه تلاش و کار بیشتر را در او کشته ایم چرا که توانایی های او را ندیده ایم مثل اینکه دانش آموزی صد کلمه املا را نوشته و ۲۰ کلمه اش غلط بوده و ما به او صفر داده ایم !)

۴- **نقاط قوت** و قوت و قوت غذا و چینش سفره و استفاده از وسایل و ابزار و ملزومات مناسب را دیده و **نقاط ضعف** (شوری) را با احتیاط بیان و **رهنمود** های لازم را ارائه می نماییم. به عبارتی به او خواهیم گفت: چه غذای خوبی درست کرده ای و چه تزیینات قشنگی و چه سفره زیبایی و من دوست دارم نمک غذا کمتر از این باشد. اگر نمک کمتری در غذا بریزی بهتر است.

به عنوان نمونه معلم وقتی می خواهد به نقاشی دانش آموز
بازخورد دهد ، بهتر است بگوید : **من رنگ آمیزی زیبای شما را**
می پسندم. این جمله یک دانش آموز را خیلی بیشتر دلگرم و
خوشحال می سازد و به او انگیزه می دهد تا این جمله که **نقاشی**
زیبایی است.

چنانکه اشاره گردید باز خورد فرایندی است که یادگیرنده
بدان وسیله از چگونگی یاد گیری خود آگاه می شود و
همین
باعث می گردد تا نسبت به اصلاح رفتارش اقدام کند.

بنابراین منظور از **بازخورهای مجاز** عبارتند از هر بازخوردی که خواندن ، شنیدن و حس کردن آن برای دانش آموز **انگیزاننده** باشد . این نوع بازخورد ها عموماً ناظر بر موفقیت ها و پیشرفت های دانش آموز می باشد و او را به حرکت و پویایی راهنما خواهد بود .

مثال :

- دخترم املا ی درس را خوب نوشته ای برای برطرف شدن چند اشکال املا از روی خط اول تا چهارم درس، یکبار با دقت بنویس. تشدید کلمات را با مداد رنگی بنویس .
- از املا یی که نوشته ای ،راضیم . برای بهتر شدن املا ی بعدی ، با کلمات..... جمله بساز .

ویزگی های دیگر بار حور :

- **صریح و روشن** باشد . یعنی به وضوح مشخص نماید که دانش آموز باید چه فعالیتی را انجام دهد تا انتظارات آموزشی را به خوبی محقق نماید .
- **ساده و قابل** فهم باشد .
- ناظر بر پیشرفت های دانش آموز باشد .
- **پیوسته** و به هنگام باشد .
- متناسب با تفاوت های عملکردی و دانش آموز محور باشد .
- از واژه ها و جملات و عبارات مثبت ، روشن و معنا دار استفاده شود .
- متناسب خصوصیات روان شناختی و سن دانش آموز

باشد

بازخورهای مجاز با احتیاط لازم

بازخورهای مجاز با احتیاط لازم، به **دو دسته** می توان تقسیم کرد . **نخست بازخوردهایی** است معلم با آگاهی و دانش لازم نقاط ضعف دانش آموز را می شناسد و به زبانی ساده و قابل فهم ،راهنمایی های لازم را به او ارائه می نماید لیکن توانمندی های دانش آموز را چندان که در شیوه قبل ، توجه می کرد، مد نظر قرار نمی دهد اگر هم به آنها توجهی داشته باشد، بسیار کم رنگ است. به عبارتی بر قسمت خالی لیوان تاکید دارند و به نقش معجزه آسای تشویقِ «توانستن»های دانش آموز چندان توجهی ندارد .

وقتی کودک را مورد تشویق قرار دهیم فرصتی فراهم می شود تا کودک به توانایی ، ظرفیت و ارزشمندی های خود پی ببرد و در نتیجه **تصویر مثبت و ارزنده ای از خود** در ذهنش ایجاد شود که بعدها شکل دهنده حرمت نفس او خواهد بود.

مثال :

- نیازمند آن است که
- درزمینه ی به تقویت نیاز داری.
- به نظر می رسد در مشکل داری.

بازخورد های نیمه مجاز دوم : بازخورهایی که در گروه بازخورهای قرار دارند لیکن معلم بدون توجه به جغرافیای بیان و بی آن که بررسی کند که این بازخورد قدرت و توان انگیزشی لازم را باخود همراه دارند یا خیر ، به **تکراری** مکرر توسط معلم پیوسته در هر فعالیتی تکرار می گردد .
مثلا معلم در هر فعالیتی به دانش آموز بازخورد می دهد که :

فرشته بهشتی املا رو خوب نوشتی
فرشته بهشتی تمرین رو خوب نوشتی

بازخورهای غیر مجاز

بازخورهای غیر مجاز به **دو دسته** تقسیم می شوند
نخست این که برخی از معلمین به اشتباه روی
تکالیف و آزمون های دانش آموزان به جای
بازخوردهای توصیفی قابل فهم از **مقیاس های رتبه**
ای (مانند: در حد انتظار، نزدیک به انتظار ، نیاز به
تلاش و آموزش بیشتر یا خیلی خوب ، خوب ، قابل
قبول و نیاز به تلاش و آموزش بیشتر و...) استفاده
می کنند . که پیداست این مقیاس ها جز در گزارش
پیشرفت تحصیلی (کارنامه) و ابزارهای سنجش
مشاهده ای ، استفاده از آنها غیر مجاز می باشد .

دوم آن دسته از بازخورها را غیر مجاز گویند که منجر به **ایجاد نگرش منفی** و تنفر از مدرسه و باور به ناتوانی را در دانش آموز ایجاد می نمایند یا شنیدن و خواندن آنها تهدید آمیز است و...

به عنوان نمونه :

- نمی توانی
- همیشه اشتباه می کنی
- قادر نیستی
- تو هیچوقت نمی توانی ...
- چرا نمی توانی مثل ... باشی!
- مشقی که نوشته ای، چرا اینقدر زشت است!
- بار آخرت باشد که ...

اگر دقت کنید، می بینید در هر یک از جملات فوق، نوعی بر چسب زدن و نسبت دادن صفتی منفی است که با نسبت دادن آن به کودک، او باور می کند که واقعاً دارای عیب و نقصی است و نمی تواند آن را برطرف کند. در نتیجه اعتماد به نفس و انگیزه وی برای جبران ضعف درسی اش از بین می رود.

انواع بازخوردهای فرایندی (کلاسی) :

۱- بازخوردهای شفاهی

۲- بازخوردهای کتبی

۳- بازخوردهای شفاهی - کتبی

(۱) بازخورد فرایندی شفاهی :

بازخورد فرایندی شفاهی ، عبارتند از آن دسته از بازخوردهایی که از طریق شکل صورت، لحن کلام، زبان ایما و اشاره و **کلام** ، یعنی صحبت‌ها و جمله‌های توصیفی منظوم و منثور شفاهی با زبان فارسی ، بومی و فارسی – بومی اطلاعاتی را به دانش آموزان منتقل می نماید .

(۲) بازخورد فرایندی کتبی:

بازخورد فرایندی کتبی عبارتند از آن دسته از بازخوردهایی که در قالب **نگارش جملات توصیفی** منظوم (اگر معلم ذوق شاعری دارد و می تواند جملات منظومی را بیافریند) و منثور و ترسیم نگاره ها بر روی آثار دانش آموزان درج می گردد . همکاران معلم باید بدانند که از این دسته از بازخورد ها ، تنها زمانی استفاده می کنند که معلم به تاثیر بیشترین نوع از بازخورد باور دارد ؛ به ویژه هر تصویر عینی از پیشرفت تحصیلی دانش آموز که در **پوشه کار** قرار خواهد گرفت حتما باید بازخورد کتبی معلم بر روی آن درج شده باشد .

(۳) بازخورد فرایندی شفاهی - کتبی :

آنچه مهم است این است که معلم باید بازخوردهای خود را بر اساس یک چشم انداز روشن ، بدان معنا که به روشنی مقصد یادگیری یادگیرندگان را (اهداف یادگیری) بشناسد و در نظر داشته باشد یعنی وبه واقع بداند دانش آموزان کجا قرار دارند و به کجا باید بروند استوار سازد به گونه ای که هربازخورد معلم بتواند دانش آموزان را در مسیر درست اهداف و انتظارات آموزشی راهنما باشد . لذا معلم می تواند در صورت تشخیص خود و متناسب با دانش آموز مخاطب خود ،

از ترکیبی از بازخورد شفاهی - کتبی کمک بگیرد .

چه وقتی ، از چه نوع باز خوردی استفاده کنیم؟

- کتبی ؟**
- شفاهی ؟**
- شفاهی کتبی ؟**

بازخوردهای کتبی:

معلم وقتی از بازخوردهای **کتبی** استفاده می کند که :

- وقتی که لازم است اولیاء در جریان عملکرد دانش آموز قرار گیرند .

- دانش آموزی اشکال جدی و اساسی در یک فعالیت دارد و معلم تشخیص می دهد با نوشتن بازخورد کتبی تکلیف اولیا در کمک به دانش آموز روشن می شود

- وقتی که **نمونه فعالیت** دانش آموز، در پوشه کار ، قرار داده می شود .

- **تلاش مهم یا برجسته** ای انجام شده و دانش آموز با مراجعه به آن و مرور بازخورد معلم، انگیزه ی تلاش و موفقیت را در خود تقویت می نماید.

معلم در موارد زیر از **بازخورد شفاهی** استفاده می کند :

• زمانی که اطلاع خود دانش آموز از عملکرد خویش ، مد نظر باشد
• زمانی که دانش آموزان توانایی خواندن نوشته ها را ندارند .

• برای دانش آموزان پایه اول به ویژه در اوایل سال تحصیلی .
• در مواردی که ضرورتی برای ارائه به والدین وجود ندارد .

• در صورتی که ثبت بازخورد ، به تشخیص معلم ، اهمیت بالایی در
سازماندهی نتایج عملکرد دانش آموز ندارند .

• زمانی که معلم عملکرد دانش آموز را مشاهده می کند و نیاز به
بازخورد فوری و به هنگام را احساس می کند .

در ارائه هر نوع بازخوردی اعم از کتبی یا شفاهی
تلاش شود **ویژگی های مهم یک بازخورد** موثر
آموزشی رعایت شود . یعنی معلوم شود که :

- دانش آموز چه وضعیتی دارد ؟
- چگونه وضعیت خود را می تواند
بهبود ببخشد ؟

نکاتی که باید در بازخوردهای فرایندی باید مورد توجه قرار گیرد

- در بازخورد به شخصیت انسانی دانش آموز توجه شود و ، برای او احترام و اهمیت قائل باشیم.
- برای آنکه بازخوردی که می دهیم سودمند باشد، خودمان را به جای دانش آموز که گیرنده بازخورد می باشد قرار دهیم .
- بازخورد خود را با عبارت یا جمله ای که **ناظر بر نقاط قوت**، قوت و قوت دانش آموز است شروع نماییم و بعد با احتیاط و ظرافت نقاط ضعف را بیان نماییم .
- سعی کنیم بازخورد هایمان ، به **بیان و توصیف رفتار** پردازیم و از قضاوت و برچسب زنی به دانش آموز خودداری کنیم .
- در بازخوردها به رفتارهای اجتماعی ، از اثر رفتار دانش آموز بر احساس و رفتار خود ، یا دیگران بگوییم؛ و بر همین اساس بازخورد دهیم. به عنوان مثال، وقتی می بینیم که دانش آموزی در رفتارهای اجتماعی خود ، خودخواهی خاصی و سلطه طلبی آزار دهنده ای دارد به جای آنکه بگوییم "چقدر خود خواه و سلطه طلب هستی" بهتر است بگوییم "وقتی مرتباً به دوستانت دستور می دهی، آن ها به شدت ناراحت می شوند و احساس می کنند از رفتار آن ها داری سوء استفاده می کنی."

• در بازخورد ها، به طور اخص بر یک موضوع تمرکز نماییم و از کلی گویی بپرهیزیم.

• به **زمان بازخورد ها** دقت کنید. که به هنگام باشد به عنوان مثال، چنانچه در سنجش مشاهده ای دانش آموز کلمات خود را می جود و شما چیزی از صحبت های او متوجه نمی شوید، بلافاصله به او بازخورد ندهید. بازخورد فوری، موجب ایجاد حالت تدافعی در او می گردد و چیزی جز یک نتیجه عکس عاید شما نخواهد شد. بنابراین، بهتر است در یک فرصت به هنگام که او صحبت های خود را به پایان برده است، به او بازخورد دهیم.

• با ایجاد یک **فضای پر از اعتماد** متقابل به دانش آموزان بیاموزیم که چنانچه رفتار دیگران تاثیری (مثبت یا منفی) در شما بر جای گذاشته است، بازخورد دهید و از انباشته شدن احساسات منفی و مثبت در درون خود خودداری نمایند.

• در ارائه بازخورد های شفاهی توجه داشته باشیم به **نشانه های تاثیر بازخورد** خود توجه داشته باشیم . مثلاً فردی که ابروهایش درهم است و بلافاصله مکان مورد نظر را ترک می کند، یا رنگ اش تغییر پیدا می کند یا ... طبعاً پذیرای بازخورد ما نبوده بنابراین، بازخورد ها متناسب با شخصیت و تفاوت های فردی آن ها باشد

در بیان و نگارش بازخوردهای فرایندی (کتبی یا شفاهی بیاید تمرین کنیم و بگوییم! و نگوییم !!

بگوییم	نگوییم
قشنگ نیست	زشت است
خوب نوشته ای	بد نوشته ای
می توانی بهتر انجام بدهی	خیلی بد انجام دادی
با تجربه شده	شکست خورده
شاد و پر انرژی باشید	خسته نباشید
آسان نیست	دشوار است
دوست ندارم	متنفرم
مساله دارد	مشکل دارد
می تواند	نمی تواند
بفرمایید	در خدمتم
طول می کشد تا یاد بگیری	هیچ وقت یاد نمی گیری
خیلی پر تحرک است	خیلی شیطان است
مساله را خودم حل میکنم	مساله به تو ربطی ندارد
آرام باش	داد نزن
خدا سلامتی بده	خدا بد نده

بازخورد سبب می شود تا فراگیر نسبت به موقعیت خود آگاه شود. به طور کلی **فرایند بازخورد** در ارزشیابی کیفی - توصیفی عبارت خواهد بود از:

الف) بازخورد معلم به دانش آموز

ب) بازخورد دانش آموز به خود

ب) بازخورد دانش آموز به دانش آموز

ج) بازخورد معلم به والدین

الف) بازخورد معلم به دانش آموز

در آزمونهای سنتی شیوه های بازخورد معلمان به دانش آموزان بسیار **ساده و صریح** است به طور معمول معلم امتحان می گیرد و دانش آموز از طریق **نمره یا رتبه** یا یک قضاوت کلی ، بازخورد دریافت می کند . آنچه به واقع در افزایش انگیزه و علاقه به درس و بهبود نتایج کار دانش آموز اثر می گذارد . پیشنهاداتی است که معلم در مورد بهبود کار دانش آموزان می دهد بدون آنکه بخواهد در مورد کل کار اوقضاوت کند . مثلاً (من فکر می کنم اگر آزمایش را تکرار کنی ، نتیجه ی بهتری می گیری)

(ب) بازخورد معلم به والدین

بازخورد معلم به والدین در دو شکل فرایندی و پایانی وجود دارد بدین معنا که از آنجا که والدین نقش همراه دانش آموز را در فرایند یاددهی - یادگیری بر عهده دارند معلم نیاز است به شکل فرایندی به والدین متناسب با شرایط و موقعیت های آنها بازخورد قابل فهم ارائه نماید. این بازخوردها که توصیفی خواهند بود ضمن تحلیل پیشرفت ها و ضعف های دانش آموزان زمینه ی پیشرفت دانش آموز را فراهم می نماید تا او گامهای بعدی را بردارد. و همچنین در دو یا سه نوبت از سال بازخورد پایانی به والدین ارائه نماید که در این شرایط معلم با ترکیب و تحلیل اطلاعات به دست آمده در فرآیند ارزشیابی، که طی مراحل مختلف گردآوری شده است و مستندات لازم در پوشه کار دانش آموز وجود دارد گزارش پیشرفت تحصیلی - تربیتی خود را در مقیاس رتبه ای به اطلاع آنها خواهند رساند

ج) بازخورد دانش آموز به خود

در ساده ترین مفهوم بازخورد دانش آموز به خود، که آن را با عنوان «**خود سنجی**» می شناسیم ، عبارت است از بازگشت تفکر فرد و مستلزم تطبیق هایی در فرایند شناخت است. برای مثال، وقتی فردی آواز می خواند، شنیدن صدای خودش، بازخورد اوست. او می تواند آواز خواندن را مطابق آنچه می شنود، میزان کند. بازخورد به خود ، به فرد اجازه می دهد تا به طور مستمر، اندیشه هایش را آزمایش کند و به مراحل شناخت عالی تری دست یابد.

با بازخوردهایی که دانش آموز به خود خواهد داد، او در فرایند آموزش درگیر می شود و از آنجا که در رویکرد جدید، موقعیت یادگیری و ارزش یابی یکی است دانش آموز در فرآیند ارزشیابی خود و تصمیم گیری برای برداشتن گام بعدی نیز درگیر خواهد شد و همین سبب ، باآگاهی او از خود و میزان یادگیری اش به مرحله ی مهمی تحت عنوان **فراشناخت** رسیده است . دانش آموز با بازخورد به خویش؛ توان قضاوت و اظهار نظر را در خود پرورش داده و سبب خواهد شد تا تصمیم آگاهانه اتخاذ نماید و اعتماد به نفس پیدا نماید .